

Vraag: Hoe vul je het onderzoek in als het kind een consult heeft op een leeftijd tussen twee momenten van het Van Wiechenschema in?

Antwoord: Je vult in principe de kolom in van het onderzoeksmoment waarvoor het kind nu komt. Je scoort vanaf de helft tussen de onderzoeksmomenten (bijv. 4 1/2 maand) door naar het volgende onderzoeksmoment, maar je houdt bij je interpretatie rekening met de P90 spreiding in bijlage 8. Je gaat alleen naar de kolom van de volgende onderzoeksleeftijd als je ook het betreffende consult doet. Anders kun je op die consult-leeftijd geen kolom meer invullen. De extra kolommen zijn alleen voor indicatie-consulten.

Vraag: Wat moet ieder deelnemer in de organisatie precies doen bij een training on the job?

Antwoord: Je hebt zelf ook een training on the job VWO gehad. Daar heb je gemerkt hoe het ging. Dat kan als voorbeeld dienen voor de uitvoering. Het kan zijn dat bij een grote groep (max. 6) enkele deelnemers slechts één onderzoek kunnen uitvoeren. Het is aan de instructeur de deelnemers aan te wijzen die meerdere consulten zullen gaan doen

Vraag: Moeten bij een training alle kenmerken doorlopen worden?

Antwoord: Het is raadzaam bij een training on the job VWO alle kenmerken door te lopen. Mogelijk kun je bij uitsluitend verpleegkundige deelnemers alleen die kenmerken doen die zij ook in de praktijk uitvoeren. Bijlage 9 moet dan goed meegenomen worden. Bij artsen worden alle kenmerken doorgenomen. Zij moeten het hele VWO kunnen uitvoeren, beoordelen, registreren en interpreteren.

Vraag: Moet er in een organisatie altijd een verpleegkundig instructeur zijn?

Antwoord: In een kleine organisatie is een arts-instructeur voldoende. Daarnaast kan overwogen worden of het in de toekomst nodig is dat de organisatie ook een verpleegkundig-instructeur heeft.

Vraag: Is het Van Wiechen ook toepasbaar bij allochtone kinderen?

Antwoord: Magda Boere e.a. hebben ondertussen aangetoond dat het VWO ook gebruikt kan worden voor allochtone kinderen. Zie artikel "E.A. van der Eijk, M.M. Boere – Boonekamp, C.I. Lanting en P.H. Verkerk. Is het Van Wiechenonderzoek 0 – 24 maanden ook bruikbaar voor niet Nederlandse kinderen? Tijdschrift JGZ nr. 1 februari 2008 jaargang 40". De conclusie van het artikel is verder dat het zinvol is deze studie te herhalen voor kinderen tot 4 jaar, omdat de kleine verschillen en trends zich kunnen voortzetten en mogelijk zelfs toenemen na de leeftijd van 2 jaar. Zover bekend is deze studie nog niet uitgevoerd.

Vraag: In deze tijd van digitalisering en digitaal dossier rijst de vraag of onderdelen uit het Van Wiechen Ontwikkelingsonderzoek, waarbij getekend moet worden (bv items 26, 27, 28), ook digitaal kunnen worden afgenomen. Dit zou kunnen bv door kinderen met een speciale pen te laten tekenen op een tablet.

Antwoord: Zo ver bekend zijn er geen referentiegegevens voor tekenen op tablet. Het lijkt niet zoveel anders als het op een tablet gebeurt. Jonge kinderen passen zich gemakkelijk aan. Eigenlijk zou dat onderzocht moeten worden; onderzoek voor een jeugdarts in opleiding lijkt een idee.

Vraag: Wat wordt precies bedoeld met ‘spreiding’?

Antwoord: Definities van spreiding. In het boek worden twee verschillende definities van spreiding gehanteerd, leeftijdsspreiding en spreiding van de p90-leeftijden.

Leeftijdsspreiding (hoofdstuk 8, pag. 70-72): hier is sprake van leeftijdsspreiding in de zin van “het verschil van eerste optreden (van ontwikkelingskenmerken) bij normale kinderen”. Dit is nader gedefinieerd als de afstand in weken/maanden tussen p10 en p90. b. De spreiding die vermeld staat bij de beschrijving van de kenmerken (in deel 2 van het boek) wordt als volgt gedefinieerd): het gaat om het leeftijdsgebied “waar volgens de diverse referenties de p90-leeftijd en lagere respectievelijk hogere p-leeftijden liggen” (pag. 112).

Deze laatste definitie kan aanleiding geven tot onduidelijkheid gezien in bijlage 8 alle beschikbare referenties uit de literatuur zijn opgenomen met alle bekende p-waarden. Echter de bepaling van de spreiding die bij de kenmerken in deel 2 wordt weergegeven, wordt uitsluitend gebaseerd op de p90 en zo nodig ook rekening houdend met p-leeftijden rondom de p90 waarden (net onder c.q. net boven de p90), dit om over voldoende gegevens te beschikken om een spreiding te kunnen aangeven. Bij een aantal kenmerken is geen spreiding aangegeven omdat er onvoldoende gegevens zijn te vinden in de literatuur.

Het verschil met de leeftijdsspreiding van hoofdstuk 8 is dus dat er geen gebruik is gemaakt van andere p- leeftijden, b.v. p10, p50, p100. Bovendien is soms geen gebruik gemaakt van een p90 bevinding wanneer de beschrijving van het kenmerk duidelijk maakt dat het afwijkend is van het kenmerk in het VW onderzoek of wanneer het, het geheel van waarden overziend, een uitschieter is.

Voor gebruik van de spreiding van de p90-leeftijden bij de interpretatie van het ontwikkelingsonderzoek moet met de opmerking op pag. 112 rekening worden gehouden, namelijk dat “vergelijking met bevindingen van andere auteurs van relatief beperkte waarde is omdat de onderzoekskenmerken en –methoden bijna nooit identiek zijn”. Toch is er voor gekozen om deze vorm van spreiding in deel 2 op te nemen omdat het een idee geeft van hoe de p90 onderzoeksleeftijden gehanteerd in het Van Wiechenonderzoek zich verhouden ten opzichte van bevindingen in de literatuur.

Vraag: Kenmerk 2: Volgt met ogen en hoofd 30 <- 0 -> 30 (8 weken). De spreiding voor dit kenmerk is 8-14 weken. Daarnaast geldt dat niet of onvoldoende volgen van ogen (en hoofd) na de leeftijd van 4 tot 6 weken als alarmerend. De aanbevolen onderzoeksleeftijd is 8 weken. Dit betekent dat 90 % van de kinderen die het consultatiebureau bezoeken dit kenmerk vertoont bij 8 weken. Bij 14 weken zouden alle (?) kinderen dit kenmerk moeten vertonen. Waarom is het niet of onvoldoende volgen van ogen (en hoofd) na de leeftijd van 4 tot 6 weken dan alarmerend?

Antwoord: Allereerst is het niet zo, dat alle kinderen met 14 weken dit kenmerk zouden moeten vertonen, want ook dit is een P90 uit een onderzoek. P100 hebben we niet (althans lang niet in voldoende aantallen). Dan wat betreft de alarmsymptomen. Prof. Touwen baseert deze op eigen onderzoek en in elk geval niet op de P90 waarop het Van Wiechen is gebaseerd en waarvan de basis in de referenties van bijlage 8 zijn te vinden. De spreiding van de P90 waarvoor hier is gekozen van 8-14 weken is gebaseerd op deze referenties. Zou je dit kenmerk al op 4 weken onderzoeken, dan vallen er dus veel meer kinderen uit dan 10%. Zie je het kind voor het eerst met 6 weken, maak je uiteraard een andere afweging als het volgen niet lukt. Je moet dit kenmerk ook wel onderzoeken om geen achterstanden te missen, omdat de leeftijd van het kind tussen 4 en 8 weken in zit. Uiteraard moet je altijd, samen met lichamelijk onderzoek en anamnese je afweging maken welke actie je onderneemt bij het scoren van een min. De genoemde alarmsymptomen en door Touwen aangegeven leeftijden zijn hierbij ondersteunend.

Vraag: Een meisje van 2 jaar, heel verlegen, draait zich steeds om bij moeder op schoot zodat ze weer met haar gezicht naar moeder zit. Moeder draait haar een aantal keren terug om de 'spelletjes' te laten doen. Zowel de arts als moeder proberen het VWO gedaan te krijgen bij dit meisje, maar het lukt niet. Wat vul je hier in als interactie? Mogelijkheid 2: ze is erg verlegen/terughoudend zonder actief verzet. Je interpreteert 'actief verzet' als het weggooien van de blokken of zoiets. Of mogelijkheid 3: ze is verlegen/terughoudend met actief verzet.

Antwoord: Verschil tussen interactie 3 (verzet zich actief) en 2 (is verlegen/terughoudend zonder actief verzet): In beide situaties kan het zijn dat een of meer kenmerken niet uitgevoerd kunnen worden en dus niet beoordeeld kunnen worden. Dit kan te maken hebben met gehechtheid of psychosociale problemen bij het kind, maar ook dat een kind een keer geen zin heeft. De reden om 3 te kiezen zou moeten zijn een heftige reactie van het kind in de zin van terughoudendheid of actief verzet. In het DD JGZ zou de mogelijkheid moeten zijn een toelichting te geven op interactie en gedragstoestand.

Vraag: Is dag-dag zwaaien een + als het kind het alleen doet als het iemand nadoet? (dus bij dag dag zeggen of bij weggaan gaat het kind niet uit zichzelf zwaaien)

Antwoord: Als het alleen nadoen is, is het een min. Het kind doet dan het kunstje zwaaien na, maar je weet niet of het begrijpt dat je kan zwaaien als iemand weggaat of als iemand dag-dag zegt

Vraag: Mag je in het grijze gebied (dus bij verder scoren) alleen plussen invullen of ook minnen?

Antwoord: Je mag alleen plussen invullen in het grijze gebied. Ik begrijp de vraag heel goed, omdat het vaak gebeurt bij bijvoorbeeld omrollen. De ouder vertelt bij zes maanden, dat het kind om en om rolt en je kunt het niet uitlokken. Als je dan met negen maanden het kind niet ziet omrollen en aan de ouder vraagt of het kind dit al doet, merk je wel eens dat ouders dan wat geïrriteerd zeggen, dat deed hij toch al bij 6 maanden. Je kunt wel bij het kenmerk omrollen met 6 maanden de aantekening maken: "ouder vertelt dat hij al omrolt", zonder het kenmerk te scoren

Vraag: Als bij 6 maanden bij het neerleggen na optrekken tot zit de benen niet mee omhoog gaan (maar plat op de onderlaag blijven liggen), krijgt het kind dan een - ?

Antwoord: Dat is een min en verdient nader onderzoek. Bij de beschrijving van het kenmerk staat negatief bij: geen of zeer geringe flexie in de heupen en de knieën en geringe abductie in de heupen.

Vraag: Bij kenmerk 40 'voert fantasie-opdracht uit' staat bij de beschrijving dat 'leg de pop maar in bed' een mooi voorbeeld is van een fantasie-opdracht, wij vroegen ons af in hoeverre dit fantasie is aangezien het een letterlijke opdracht is. Wat dat betreft vinden wij 'geef de pop maar een hapje' meer een fantasie-opdracht omdat het hapje niet echt is en de pop niet kan eten. Graag horen we terug waarom het eerdere voorbeeld ook goedgekeurd mag worden.

Antwoord: Ik ben het helemaal eens met je opmerking, dat "geef de beer maar een hapje" abstracter is dan "leg de pop maar in bed". Toch mag je "leg de pop maar in bed" ook goed rekenen, omdat het kind laat zien dat het de vraag begrijpt, iets uit het dagelijks leven imiteert en een zekere mate van abstractie hanteert: een pop kan namelijk niet echt slapen. (en je gaat als kind naar bed om te slapen). Maar je hebt gelijk: "geef de beer maar een hapje" is veel moeilijker. Als een kindje dat niet begrijpt, hoef je nog niet zomaar een min te scoren, maar kun je kijken of het "leg de pop maar in bed" wel begrijpt.

Vraag: Bij kenmerk 70 'raapt vanuit hurkzit iets op' vroegen wij ons af in hoeverre een kind de knieën moet buigen, we lezen namelijk bij de beschrijving dat het kind ook mag bukken, maar vragen ons dan af in hoeverre het kind de spierkracht van de benen dan gebruikt.

*Antwoord: Bij beoordeling staat dat je het positief mag beoordelen als kinderen **bukken en hun benen daarbij buigen** en zonder de handen te gebruiken weer overeind komen. Het vraagt inderdaad wel meer spierkracht om van hurkzit tot staan te komen.*

In de praktijk zie je dat bijna alle kinderen iets oprapen vanuit hurkzit.

Zelf laat ik kinderen die bukken met gebogen benen een paar keer achter elkaar iets oprapen van de grond om te kijken of het ook nog lukt zonder hulp van de handen als ze vermoeid raken.